DOI:10.5281/zenodo.6644899 CZU: 343.522 + 343.37(478)

CONCURSUL ŞI CONCURENŢA NORMELOR ÎN CAZUL INFRACŢIUNILOR DE FALS ÎN ACTE PUBLICE ŞI UNELE INFRACŢIUNI CONTRA PATRIMONIULUI

Cristina PÎRȚAC
doctorandă, Școala doctorală „Științe Juridice”,
Universitatea de Stat din Moldova
Asistent judiciar la Curtea de Apel Chișinău
ORCID ID: 0000-0002-5244-0601

In the present study is analyzed the issue of multiple offences and competition of the norms provided in art.332 of the Criminal Code of the Republic of Moldova in relation to some norms that criminalize criminal acts against the patrimony (fraud, embezzlement of foreign property). Qualifying solutions are presented when the forgery in public acts is committed in order to conceal, commit or facilitate the commission of crimes against property. It is shown that in the case of multiple offences with etiological connection (form of the multiple offences with connection), taking into account the rule stipulated in art. 114 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, those committed require qualification: according to art. 332 of the Criminal Code of the Republic of Moldova and according to the norm that criminalizes the crime whose commission was facilitated by committing forgery in public acts (as the case may be, according to art. 26 or 27 of the Criminal Code of the Republic of Moldova).

***Keywords**:* forgery in public acts; multiple offences; competition of norms; fraud; embezzlement of foreign property; judicial practice.

Deseori, falsul în acte publice (infracţiune prevăzută la art.332 din Codul penal al Republicii Moldova – în continuare CP RM [1]) este săvârşit în vederea tăinuirii, săvârşirii sau al înlesnirii săvârşirii unor infracţiuni contra patrimoniului. Practica judiciară demonstrează că atunci când scopul falsului în acte publice constă în tăinuirea (ascunderea) unei infracţiuni sau în înlesnirea săvârşirii unei infracţiuni pe post de infracţiune-scop apare, de regulă, delapidarea averii străine. Atunci când scopul falsului în acte publice rezidă în săvârşirea unei infracţiuni, în postura de faptă penală intenţionată a fi comisă apare escrocheria sau cauzarea de daune materiale prin înşelăciune sau abuz de încredere.

În doctrină nu există un consens în ceea ce priveşte încadrarea unor asemenea acţiuni infracţionale (*i.e.* atunci când prin săvârşirea falsului în acte publice făptuitorul urmăreşte tăinuirea unei infracţiuni, înlesnirea săvârşirii unei infracţiuni sau săvârşirea unei infracţiuni): drept infracţiune unică sau potrivit regulilor concursului de infracţiuni. Aceeaşi problematică se atestă în practica

organelor de urmărire penală şi a instanţelor de judecată.

În special, sesizăm că dificultatea încadrării celor săvârşite este învederată în ipoteza în care prin comiterea infracţiunilor prevăzute la art. 332 CP RM persoana publică sau persoana cu funcţie de demnitate publică urmăreşte săvârşirea unei infracţiuni. Accentuăm: săvârşirea unei infracţiuni, nu însă înlesnirea săvârşirii unei infracţiuni.

Nu acelaşi lucru se observă în cazul în care prin comiterea falsului în acte publice făptuitorul tinde să ascundă săvârşirea unei alte infracţiuni, inclusiv, a unei infracţiuni contra patrimoniului. În atare ipoteză, identificăm un consens teoretic [2, p.47-48; 3, p.31] şi practic [4; 5; 6; 7; 8] la încadrarea celor săvârşite. *In concreto*, de regulă, cele comise sunt calificate potrivit regulilor concursului de infracţiuni: în baza art. 332 CP RM şi conform uneia dintre normele ce sancţionează infracţiunea-scop (*i.e.* infracţiunea tăinuită sau încercată a fi tăinuită prin săvârşirea falsului în acte publice). Astfel, A. Reşetnicov susţine: „La falsificarea documentelor se poate recurge în scopul tăinuirii sustragerii. În această ipoteză, infracţiunea-mijloc şi infracţiunea-scop nu se absorb una în cealaltă, dar întotdeauna formează concursul de infracţiuni [3, p.31]”. Scopul tăinuirii unei sustrageri a fost stabilit în următoarea speţă: „*inculpata X., în perioada lunii noiembrie a anului 2008, acţionând intenţionat, din interes material şi cu folosirea situaţiei de serviciu, în baza actului de achiziţie Seria AH nr. 2869966 din 18.11.2008 şi a contractului de achiziţie a mărfurilor cu nr.73/08 din 19.11.2008 încheiat între persoana fizică L.M. în calitate de „vânzător” şi primăria satului C., raionul Ş., reprezentată de ea în calitate de „cumpărător”, a achiziţionat de la L.M. şase inele din beton în sumă totală de 4.500 (patru mii cinici sute) lei, care urmau a fi utilizate şi instalate la reparaţia fântânii din curtea gimnaziului din localitate, însă în realitate inelele din beton nominalizate nu au fost utilizate conform destinaţiei fiind delapidate de X., acţiuni deghizate prin întocmirea şi înregistrarea în evidenţa contabilă a primăriei a actului fictiv cu nr. 6 din 28.11.2008 privind trecerea la cheltuieli a şase inele din beton în legătură cu reparaţia fântânii din curtea gimnaziului din satul C., raionul Ş., prin care fapt bugetului primăriei satului C. i-a fost cauzată o daună în proporţii considerabile de suma 4.500 lei* [9]”. De precizat că, în speţă, acţiunile inculpatei au fost încadrate, pe bună dreptate, în conformitate cu regulile concursului de infracţiuni, şi anume: în baza alin. (1) art. 332 CP RM şi potrivit lit. c) şi d) alin. (2) art. 191 CP RM.

Subliniem că prin săvârşirea falsului în acte publice făptuitorul poate urmări tăinuirea: propriei ilegalităţi sau a ilegalităţii unei terţe persoane. Acelaşi lucru poate fi sesizat în cazul săvârşirii falsului în acte publice în vederea tăinuirii unei infracţiuni contra patrimoniului. Polemică stârneşte ipoteza în care persoana

publică sau persoana cu funcţie de demnitate publică săvârşeşte falsul în acte publice în vederea tăinuirii unei infracţiuni, inclusiv, a unei infracţiuni contra patrimoniului, săvârşite de o terţă persoană. În acest caz, urmează a se discerne între două ipoteze: a) atunci când persoana publică sau persoana cu funcţie de demnitate publică a promis din timp că va tăinui infracţiunea comisă, caz în care acţiunile sale urmează a fi încadrate în baza art. 332 CP RM şi conform normei ce incriminează fapta tăinuită sau promisă a fi tăinuită, raportat la alin. (5) art. 42 CP RM (*i.e.* conform regulilor concursului ideal de infracţiuni); b) atunci când persoana publică sau persoana cu funcţie de demnitate publică *nu* a promis din timp că va tăinui infracţiunea comisă, caz în care acţiunile sale trebuie încadrate numai conform art. 332 CP RM.

În acelaşi registru, e posibil ca persoana publică sau persoana cu funcţie de demnitate publică să comită falsul în acte publice în vederea tăinuirii unei infracţiuni săvârşite în participaţie: de către o persoană publică sau o persoană cu funcţie de demnitate publică şi o terţă persoană. În atare ipoteză, acţiunile persoanei publice sau a celei cu funcţie de demnitate publică trebuie încadrate: potrivit art. 332 CP RM şi conform normei ce cuprinde infracţiunea ascunsă prin săvârşirea falsului, la a cărei comitere a participat, după caz, cu trimitere la alin. (3), (4) sau (5) art. 42 CP RM.

De asemenea, în principiu, încadrarea celor comise nu prezintă dificultăţi nici în situaţia în care falsul în acte publice este comis în vederea înlesnirii săvârşirii unei infracţiuni contra patrimoniului. Reiterăm că, de regulă, infracţiunile de delapidare a averii străine sunt acele fapte penale cu caracter patrimonial săvârşite prin folosirea documentelor oficiale false. Într-o speţă, instanţa a reţinut că „*inculpaţii, persoane publice, au comis infracţiunea de delapidare a averii străine prin perfectarea ilegală şi neîntemeiată a contractelor de vânzare cumpărare a materialelor de la persoane fizice, întocmirea fictivă a actelor de achiziţii a mărfurilor, întocmirea fictivă a dispoziţiilor de plată pentru marfa procurată de achitare prin casa întreprinderii a mijloacelor băneşti persoanelor fizice furnizori ai Î.M. „Apă Canal” din or. E. pentru bunurile materiale şi utilajele predate, întocmirea fictivă a facturilor de expediţie, documente contabile care servesc drept bază pentru trecerea la cheltuieli a mijloacelor băneşti, însă care în realitate nu au fost achitate şi primite de către beneficiari, ca rezultat fiind delapidate din casa ÎM „Apă Canal” din or. E. mijloace băneşti în sumă de 455 353 lei* [10; 11; 12]”. În această speţă, dar şi în alte speţe similare [10; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 19; 20; 21; 22], cele săvârşite au fost încadrate, pe bună dreptate, conform regulilor concursului de infracţiuni. Are dreptate I. Botezatu atunci când afirmă: „folosirea documentelor false nu poate fi absorbită de infracţiunea prevăzută la

art. 191 CP RM [23, p.106]”; „în cazul sustragerii bunurilor încredinţate în administrare, alături de folosirea unor documente false, vom fi în prezenţa infracţiunilor prevăzute la art. 191 şi 361 CP RM. Cel care comite delapidarea averii străine nu are necesitatea să comită sustragerea pe calea folosirii unor documente false. El este posesorul bunurilor respective. De aceea, foloseşte documentele false nu în scopul sustragerii, dar în alte scopuri: de a înlesni sau de a ascunde infracţiunea prevăzută la art. 191 CP RM [23, p.96]”. Prin urmare, tocmai urmărirea scopului înlesnirii săvârşirii unei infracţiuni potenţează necesitatea calificării celor săvârşite în baza regulilor concursului de infracţiuni.

În definitivă, în ipoteza concursului cu conexitate etiologică (formă a concursului cu conexitate), ţinând cont de regula stipulată la art. 114 CP RM, cele comise necesită calificare: potrivit art. 332 CP RM şi conform normei ce incriminează infracţiunea a cărei săvârşire a fost înlesnită prin comiterea falsului în acte publice (după caz, raportat la art. 26 sau 27 CP RM).

În altă privinţă, dificultăţi la încadrare apar, mai ales, în ipoteza în care persoana publică sau persoana cu funcţie de demnitate publică comite falsul în acte publice în scopul săvârşirii unei alte infracţiuni contra patrimoniului (în speţă, a infracţiunilor de escrocherie sau a celor de cauzare de daune materiale prin înşelăciune sau abuz de încredere). Iată aici, identificăm lipsa unui consens doctrinar şi practic la calificarea celor comise: fie potrivit regulilor concursului de infracţiuni, fie potrivit regulilor infracţiunii unice.

Într-o opinie [24, p.125; 25, p.27; 2, p.47], în atare ipoteză urmează a se face uz de regulile încadrării concursului de infracţiuni. De exemplu, V.A. Kanunikov susţine: „Falsul în acte publice nu necesită calificare separată doar în situaţiile în care acesta este instituit în calitate de semn constitutiv în cadrul unei alte componenţe de infracţiune. În celelalte cazuri, falsul în acte publice apare în postura de metodă de săvârşire a unei alte infracţiuni, motiv pentru care cele comise trebuie calificate potrivit regulilor concursului real de infracţiuni [26, p.19]”. De aceeaşi părere este B.V. Voljenkin [27, p.184]. După V.V. Romanova „în cazul falsului în acte publice acţiunile făptuitorului se exprimă în falsificarea documentului oficial, nu însă în folosirea acestuia, de aceea falsul în acte publice nu formează conţinutul vreunui semn al vreunei forme a sustragerii, ci constituie o infracţiune distinctă, ce atentează asupra unui obiect separat [2, p.47]”. În acelaşi făgaş, M.A. Liubavina relevă: „Folosirea unui document fals nu este cuprinsă de norma ce incriminează falsul în acte publice, de aceea dacă folosirea unui document fals se exprimă în săvârşirea unei alte infracţiuni, autor sau alt participant al căreia este persoana cu funcţie de răspundere, angajatul unei întreprinderi de stat sau municipale, cele comise trebuie calificate drept concurs

de infracţiuni [28, p.167]”. Pe o undă analogică se află M.D. Davitadze: „dacă săvârşirea falsului în acte publice din interes material este asociat cu dobândirea ilicită a unor bunuri străine, cele comise formează concurs de infracţiuni. De exemplu, acţiunea de eliberare unei persoane fizice de către o persoană publică a unor documente oficiale false în vederea obţinerii pensiei, indemnizaţiei sau altor plăţi ilicite trebuie calificată ca fals în acte publice şi participaţie la sustragere [29, p.149]”. Un punct de vedere similar îl au autorii ruşi, N.I. Kriukova, F.Z. Halikov [30, p.73] şi E. Karabanova [31, p.31].

Pe o poziţie diametral opusă se află alţi autori, considerând că falsul în acte publice este absorbit de infracţiunea săvârşită (*i.e.* infracţiunea săvârşită prin folosirea documentului oficial fals). Bunăoară, V.A. Veaceslavova susţine că „documentele false, de regulă, sunt folosite la săvârşirea unor infracţiuni cu caracter patrimonial, ipoteză în care, în majoritatea cazurilor, aceste acţiuni sunt cuprinse de dispoziţia componenţei de bază (de exemplu, de escrocherie) [32]”. În context, O.I. Kaleşina precizează că „de regulă, falsul în acte publice poate fi apreciat în calitate de infracţiune ajutătoare (predicat), în timp ce escrocheria (sau oricare altă infracţiune) – drept infracţiune de bază [33, p.12]”. În accepţiunea autoarei M.M. Alieva „falsificarea documentelor oficiale sau folosirea ulterioară a acestor documente (de exemplu, în scopul dobândirii unor bunuri) trebuie calificată ca escrocherie sau ca pregătire la escrocherie sau potrivit altor norme din Partea Specială a Codului penal care prevăd răspundere pentru infracţiunile a căror săvârşire este facilitată folosirea documentelor false [34, p.68]”.

În ceea ce ne priveşte, ne facem părtaşii celui de-al doilea punct de vedere. *Supra* (în contextul analizei scopului infracţiunilor de fals în acte publice) am arătat că atunci când prin comiterea infracţiunilor prevăzute la art. 332 CP RM făptuitorul urmăreşte săvârşirea unei infracţiuni, falsul în acte publice este apreciat drept fază pregătitoare în derularea infracţiunii intenţionate a fi comise. Cu alte cuvinte, infracţiunile de fals în acte publice îşi pierd din individualitate, fiind absorbite de infracţiunea comisă sau urmată a fi comisă. Iar această ipoteză este incidentă tuturor cazurilor în care folosirea documentelor oficiale false constituie parte componentă a infracţiunii săvârşite (*i.e.* formează semn constitutiv în conţinutul infracţiunii comise). Subliniem că, deseori, tocmai infracţiunile de escrocherie sunt săvârşite în rezultatul folosirii unor documente oficiale false. Folosirea unor atare instrumente, în vederea sustragerii, caracterizează, în special, acţiunea secundară din conţinutul laturii obiective a escrocheriei. Deci, în contextul infracţiunilor prevăzute la art. 190 CP RM folosirea unor documente oficiale false îmbracă forma acţiunii adiacente – semn

constitutiv. Prin urmare, atunci când documentele oficiale sunt falsificate în vederea săvârşirii sustragerii, consemnate la art. 190 CP RM, dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin folosirea efectivă a acestor documente absoarbe în sine falsificarea unor atare documente. În această situaţie, este incidentă regula de calificare în cazul concurenţei dintre o parte şi un întreg, în conformitate cu care, la încadrare, urmează a fi reţinută numai norma-întreg. Un punct de vedere similar (în contextul folosirii documentelor oficiale false – produs al infracţiunii prevăzute la art. 361 CP RM – la săvârşirea escrocheriei) identificăm în literatura de specialitate autohtonă [23, p.77, 121; 35, p.5-13].

De altă părere a fost instanţa de judecată în următorul caz practic: „*inculpata Ş.E., deţinând funcţia de director, adjunct la gimnaziul din satul G., raionul Căuşeni, fiind astfel persoană cu funcţie de răspundere, din interes material, urmărind scopul de însuşire a banilor publici, în perioada 26 septembrie 2008 – 31 iulie 2010, ştiind cu certitudine că C.E. nu activează în gimnaziu, dar a fost angajată formal, în lipsa cererii personale de angajare şi a contractului individual de muncă, a introdus în tabelele de pontaj date false privind activitatea Dnei C.E. care în realitate nu activa. În baza ordinelor de angajare şi transfer şi în conformitate cu tabelele de pontaj falsificate şi prezentate lunar în contabilitatea satului G., raionul Căuşeni, Dna C.E. a fost salarizată, banii fiind încasaţi de inculpata Ş.E., care şi a semnat în numele cet. C.E. în borderourile de plată, încasând în total o sumă de 16975 lei, pe când în realitate sarcina de lucru a cet. C.E. era îndeplinită de alţi lucrători tehnici* [36]”. Acţiunile inculpatei Ş.E. au fost încadrate în baza regulilor concursului de infracţiuni: conform lit. d) alin. (2) art. 190 şi alin. (1) art. 332 CP RM. În opinia noastră, instanţa a nesocotit regula de calificare a infracţiunilor în cazul concurenţei dintre o parte şi un întreg. De remarcat că falsul în acte publice a fost săvârşit în vederea comiterii infracţiunii de escrocherie; or, una dintre formele de exprimare a acţiunii adiacente a faptei de escrocherie constă în folosirea unor documente (inclusiv oficiale) false. Respectiv, falsul în acte publice trebuie apreciat drept pregătire la infracţiunea de escrocherie, cele comise urmând a fi încadrate în baza art. 190, raportat la art. 26 CP RM. În acelaşi timp, folosirea documentului oficial fals în vederea comiterii escrocheriei urmează a fi încadrată în baza art. 190 CP RM, în formă consumată, sau, după caz, cu trimitere la art. 27 CP RM. În speţă, cele comise urmau a fi calificate numai conform lit. d) alin. (2) art. 190 (escrocheria săvârşită cu folosirea situaţiei de serviciu). Corespunzător, norma de la alin. (1) art. 332 CP RM urma a fi privită pe post de normă-parte, absorbită în amalgamul normei-întregi (*i.e.* normei înscrise la lit. d) alin. (2) art. 190 CP RM).

O soluţie de calificare similară cu cea din speţa de mai sus a fost identificată

în speţa ce urmează: „*I.A., acţionând în mod intenţionat şi urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, fiind directorul Gimnaziului nr. 15 din mun. Bălţi, din interes material, a înscris în tabelele de pontaj (indicându-se date eronate despre aflarea la serviciu) orele de muncă a lui C.E., pe perioada de timp din septembrie 2011 până în octombrie 2012 şi a falsificat semnăturile în listele de plată nr.178 din 11.10.2011, nr.221 din 12.12.2011, nr 2 din 11.01.2012, nr.9 din 13.02.2012, nr.19 din 16.03.2012, nr.27 din 06.04.2012, nr.40 din 10.05.2012, nr.94 din 13.09.2012, pe numele lui C.E., perioadă când aceasta deja nu activa şi nu se prezenta la serviciu. Ulterior, în perioada de timp din luna septembrie 2011 până în luna septembrie 2012, cu scopul însuşirii averii Direcţiei Învăţământ, Tineret şi Sport din mun. Bălţi, a primit de la persoana cu răspundere materială a gimnaziului dat, Ş.O., mijloacele băneşti (salariul) conform listelor de plată sus-indicate, destinate pentru eliberarea salariului cet. C.E., iar o parte din bani le-a dat pentru lucrul efectuat angajaţilor gimnaziului şi anume cet. M.A. şi B.A., însă restul banilor în sumă totală de 5 355,48 lei, i-a dobândit ilegal prin înşelăciune, astfel cauzând un prejudiciu Direcţiei Învăţământ, Tineret şi Sport din mun. Bălţi* [37; 38]”. Soluție de calificare analogică întâlnim și în altă speță [39].

Într-o altă speţă (similare după conţinut cu cele din urmă), instanţa nu a încadrat cele comise în baza art. 190 CP RM, ci conform alin. (1) art. 332 şi alin. (1) art. 327 CP RM. În fapt, instanţa a reţinut următoarele: „*Ţ.E., activând în funcţia de şef al creşei (instituţie publică), folosind intenţionat situaţia de serviciu, din interes material şi personal, a inclus în tabelul de pontaj de evidenţă a timpului de muncă, care constituie document oficial de calcul şi achitare a salariului angajatului, date false cu privire la orele de muncă efectuate de N.A. în calitate de spălătoreasă la instituţia nominalizată, ca rezultat ultima fiind remunerată ilegal şi neîntemeiat cu 305,92 lei. De asemenea, activând în aceeaşi funcţie a inclus în tabelul de pontaj de evidenţă a timpului de muncă date false cu privire la orele de muncă efectuate de soţul său Ţ.I. la instituţia sus-numită ca muncitor pentru reparaţie. În rezultat, ultimul a fost remunerat ilegal cu suma de 328,55 lei. Tot ea, folosind intenţionat situaţia de serviciu, din interes material şi personal, exprimat în obţinerea salariului majorat, a inclus în tabelele de pontaj de evidenţă a timpului de muncă, care constituie documente oficiale de calcul şi achitare a salariului angajatului, date false cu privire la orele de muncă efectuate de ea în calitate de educatoare la instituţia nominalizată, după cum urmează: 01 ianuarie – 01 septembrie 2010 a indicat suplimentar câte 2,20 ore; în perioada 01 septembrie 2010 – 01 octombrie 2011 a indicat suplimentar câte 2,0 – 2,30 ore; în perioada 01 octombrie 2011 – 01 iunie 2013 a indicat suplimentar câte 1,45 ore. Ca rezultat, Ţ.E. a beneficiat suplimentar de salariu ilegal în sumă de 23961,65 lei* [40]”.

Ne exprimăm, în mod repetat, dezacordul faţă de calificarea efectuată, prin reţinerea neîntemeiată a art. 327 CP RM. Argumente în acest sens, au fost prezentate *supra*, în contextul abordării problemei concurenţei şi concursului dintre art. 332 şi 327 CP RM. În cadrul acestui perimetru de cercetare interesează însă, un alt aspect: problema concursului şi concurenţei dintre art. 332 şi 190 CP RM.

Astfel, în speţă, remarcăm că în primele două episoade beneficiar al salariului plătit în mod ilegal au fost terţele persoane, nu însă inculpata Ţ.E. – persoană publică. În schimb, în cel de-al treilea episod, inculpata Ţ.E. a fost beneficiar al banilor însuşiţi ilegal. În aceste condiţii, suscită neclarităţi faptul neinvocării la încadrare, în cel de-al treilea episod, a art. 190 CP RM. Or, în acest caz inculpata a comis o escrocherie. În acelaşi timp, nu considerăm necesar (cel puţin în cel din urmă episod) reţinerea suplimentară la calificare a art. 332 CP RM, falsul în acte publice fiind absorbit de infracţiunea de escrocherie. În ceea ce priveşte celelalte două episoade, pare a fi neîntemeiat invocarea art. 332 CP RM, aceasta deoarece făptuitorul a acţionat în interesele unei terţe persoane, caz în care, aşa cum am punctat *supra*, cele comise nu pot fi apreciate drept fals în acte publice. În mod normal, în cele două episoade, cele săvârşite urmau a fi încadrate în baza art. 327 CP RM sau, după caz, în baza art. 312 din Codul contravenţional al Republicii Moldova (cu condiţia lipsei unei cooperări intenţionate între Ţ.E. şi terţa persoană la luarea ilegală a banilor salariali). În caz contrar, persoana publică Ţ.E. apare în postura de coautor al escrocheriei (cel ce comite acţiunea adiacentă), iar terţa persoană – de alt coautor (cel ce dobândeşte ilicit bunurile (*alias* – cel ce sustrage)).

În concluzie, urmează a se discerne între *(i)* ipoteza săvârşirii falsului în acte publice în vederea comiterii unei escrocherii de către însuşi persoana publică sau persoana cu funcţie de demnitate publică şi *(ii)* ipoteza săvârşirii falsului în acte publice secundată de comiterea unei escrocherii atunci când luarea efectivă a bunurilor este realizată de o terţă persoană (beneficiarul falsului). În prima ipoteză, acţiunile persoanei publice sau ale persoanei cu funcţie de demnitate publică trebuie calificate numai conform art. 190 CP RM, sau, după caz, în baza art. 105 din Codul contravenţional al Republicii Moldova. În cea de-a doua ipoteză, acţiunile persoanei publice sau ale persoanei cu funcţie de demnitate publică trebuie încadrate: a) conform art. 190 CP RM, cu sau fără trimitere la alin. (5) art. 42 CP RM (atunci când persoana publică sau persoana cu funcţie de demnitate publică doar comite falsul în acte publice, documentul oficial fals fiind folosit de terţa persoană), sau, după caz, în baza art.105 din Codul contravenţional al Republicii Moldova – în situaţia în care între persoana publică sau persoana cu

funcţie de demnitate publică şi terţa persoană există o cooperare intenţionată în vederea comiterii escrocheriei; b) conform art. 327 CP RM sau, după caz, în baza art. 312 din Codul contravenţional al Republicii Moldova – în situaţia în care între persoana publică sau persoana cu funcţie de demnitate publică şi terţa persoană nu există o cooperare intenţionată în vederea comiterii de către ultima a unei escrocherii. În orice caz, în nici una dintre situaţiile descrise mai sus, la calificare nu poate fi reţinut art. 332 CP RM.

Primo – atunci când persoana publică sau persoana cu funcţie de demnitate publică urmăreşte săvârşirea unei escrocherii (singură sau împreună cu terţa persoană) – art. 332 CP RM este dizolvat în amalgamul infracţiunii de escrocherie.

Secundo – atunci când persoana publică sau persoana cu funcţie de demnitate publică nu urmăreşte săvârşirea unei escrocherii, dar acţionează în interesul unei terţe persoane, nu sunt prezente toate semnele componenţei de fals în acte publice.

În principiu, prin analogie, considerăm valabile explicaţiile sus-reliefate şi în contextul coraportului dintre falsul în acte publice şi cauzarea de daune materiale prin înşelăciune sau abuz de încredere (art. 196 CP RM). Aceasta deoarece, folosirea documentelor oficiale false poate să reprezinte formă de exprimare a acţiunii adiacente – semn constitutiv. Prin urmare, infracţiunile prevăzute la art. 332 CP RM sunt absorbite de infracţiunile consemnate la art. 196 CP RM (atunci când primele sunt comise în vederea săvârşirii ultimelor).

***Referințe*:**

1. Codul penal, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.128-129, republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.72-74.

2. РОМАНОВА, В.В. Служебный подлог: учебное пособие. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский юридический институт (филиал) Академии Генеральной прокуратуры Российской Федерации, 2017. 56 с.

3. REŞETNICOV, A. Folosirea documentelor false la săvârşirea infracţiunii de escrocherie. În: Revista Naţională de Drept, 2007, nr. 5, p. 30-33.

4. Sentinţa Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana din 05 martie 2020. Dosarul nr. 1-469/17. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/b72daeed-c0e8-4b4f-91b0-eaa8a5a03d1f

5. Decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova din 21 martie 2017. Dosarul nr. 4-1re-6/2017. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=8592

6. Sentinţa Judecătoriei Ungheni din 02 martie 2015. Dosarul nr. 1-5/2015. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://jun.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/a2513268-e9c0-e411-a92e-005056a5ffb6

7. Decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova din 06 iunie 2016. Dosarul nr. 1ra-936/2016. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=6675

8. Decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova din 11 septembrie 2013. Dosarul nr. 1ra-799/2013. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=558

9. Sentinţa Judecătoriei Şoldăneşti din 24 decembrie 2013. Dosar nr. 1-141/13. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://jor.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/d023c898-026e-e311-9df1-005056a5d154

10. Sentinţa Judecătoriei Edineţ din 28 februarie 2012. Dosarul nr. 1-5/2012. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://jed.instante.justice.md/pigd_integration/pdf/8d7d2f91-8a72-e111-8fd3-00215ae0e41d

11. Decizia Colegiului penal lărgit al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova din 14 iunie 2016. Dosarul nr. 1ra-101/2016. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=6641

12. Decizia Colegiului penal lărgit al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova din 19 noiembrie 2013. Dosarul nr. 1ra-840/2013. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=982

13. Sentinţa Judecătoriei Donduşeni din 30 iunie 2015. Dosarul nr. 1-16/2015. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://jed.instante.justice.md/pigd_integration/pdf/8002b891-021f-e511-b888-005056a5d154

14. Decizia Colegiului penal al Curţii de Apel Bălţi din 30 martie 2016. Dosarul nr. 1a-180/16. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://cab.instante.justice.md/ ro/pigd_integration/pdf/e97f228e-070e-e611-86a1-005056a5fb1a

15. Decizia Colegiului penal al Curţii de Apel Bălţi din 31 ianuarie 2018. Dosarul nr. 1a-763/17. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://cab.instante.justice.md/ ro/pigd_integration/pdf/43cb7d07-e416-e811-80d7-0050568b4d5b

16. Decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova din 06 iunie 2018. Dosarul nr. 1ra-1078/2018. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=11185

17. Sentinţa Judecătoriei Râşcani din 14 octombrie 2015. Dosarul nr. 1-2/15. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://jdr.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/5c1b926e-72a2-e511-86a1-005056a5fb1a

18. Decizia Colegiului penal al Curţii de Apel Bălţi din 12 octombrie 2016. Dosarul nr. 1a-238/16. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://cab.instante.justice.md/ ro/pigd_integration/pdf/0b0e31ca-86a6-e611-a9ba-005056a5fb1a

19. Decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova din 22 martie 2017. Dosarul nr. 1ra-325/2017. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=8487

20. Sentinţa Judecătoriei Glodeni din 03 noiembrie 2015. Dosarul nr. 1-68/2015. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://jdr.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/99fa03c2-3682-e511-86a1-005056a5fb1a

21. Decizia Colegiului penal al Curţii de Apel Bălţi din 13 ianuarie 2016. Dosarul nr. 1a-255/16. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://cab.instante.justice.md/ ro/pigd_integration/pdf/b1f8a934-4fca-e511-86a1-005056a5fb1a

22. Decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova din 08 iunie 2016. Dosarul nr. 1ra-817/2016. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=6649

23. BOTEZATU, I. Răspunderea penală pentru escrocherie. Teză de doctorat în drept. Chişinău, 2010. 162 p.

24. ИЛЬЯШЕНКО, А.Н., САПРУНОВ, А.Г., САДЫКОВ, А.У. ş.a. Уголовная ответственность за служебный подлог. Краснодар: Краснодарский университет МВД России, 2011. 140 с.

25. ПЕЧНИКОВ, Н.П. Должностные и служебные преступления: лекции к курсу. Тамбов: Издательство Тамбовского государственного технического университета, 2007. 32 с.

26. КАНУННИКОВ, В.А. Уголовная ответственность за служебный подлог, Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Ростов-на-Дону, 1999. 22 с.

27. ВОЛЖЕНКИН, Б.В. Служебные преступления. Москва: Юрист, 2000. 368 с.

28. ЛЮБАВИНА, М.А. Квалификация преступлений, предусмотренных статьями 285, 286, 292 и 293 УК РФ: учебное пособие. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский юридический институт (филиал) Академии Генеральной прокуратуры Российской Федерации, 2010. 184 с.

29. ДАВИТАДЗЕ, М.Д. Служебный подлог. În: Вестник экономической безопасности, 2019, № 3, с. 147-151.

30. КРЮКОВА, Н.И., ХАЛИКОВ, Ф.З. Проблемы квалификации служебного подлога. În: Экономика. Право. Общество, 2016, №1 (5), с. 68-74.

31. КАРАБАНОВА, Е. Совершение преступления как способ мошенничества. În: Уголовное право, 2015, № 5, с. 45-47.

32. ВЯЧЕСЛАВОВА, В.А. Проблемы квалификации преступлений, связанных с изготовлением и сбытом поддельных документов. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://novainfo.ru/article/11233

33. КАЛЕШИНА, О.И. Поддельный документ как предмет и средство совершения преступления, Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Краснодар, 2006. 26 с.

34. АЛИЕВА, М.М. К вопросу о подлоге и подделке документов. În: Вестник Академии Генеральной прокуратуры Российской Федерации, 2010, № 1 (15), с. 65-69.

35. STATI, V. Concurenţa dintre art.190 şi 361 din Codul penal: analiza practicii judiciare neuniforme. În: Revista Naţională de Drept, 2016, nr. 10, p. 5-13.

36. Sentinţa Judecătoriei Căuşeni din 02 iunie 2011. Dosarul nr. 1-177/2011. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://jcs.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/19757d77-1a90-e011-ba4f-00215ae0e437

37. Decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova din 10 februarie 2015. Dosarul nr. 1ra-144/2015. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=3758

38. Decizia Colegiului penal al Curţii de Apel Bălţi din 15 octombrie 2014. Dosarul nr. 1a-594/2014. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://cab.instante.justice.md/ ro/pigd_integration/pdf/8d669e7f-cd60-e411-8956-005056a5fb1a

39. Sentinţa Judecătoriei Bălţi din 14 mai 2014. Dosarul nr. 1-655/14. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://jbl.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/8864dee9-6ddb-e311-844c-005056a5fb1a

40. Sentința Judecătoriei Sângerei din 18 septembrie 2014. Dosarul nr. 1-53/14. [Accesat: 10.11.2021] Disponibil: https://jbl.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/2953c08d-c55d-e411-8e3e-005056a5d154